

Inwentaryzacja i analiza dostępnych  
i wykorzystywanych zasobów oraz usług publicznych  
świadczonych przez Związek Celowy Gmin MG-6

---

*Raport cząstkowy z badań – kultura*

Projekt realizowany przez Związek Celowy Gmin MG-6 z siedzibą w Gorzowie Wlkp.

ul. Sikorskiego 3-4

66-400 Gorzów Wlkp.

Biuro Związku Celowego Gmin MG-6

Gorzów Wlkp., ul. Warszawska 6

tel.: 95 733 04 93/94, fax: 95 733 04 95

e-mail: zcg-mg6@wp.pl, zcg-img6@o2.pl

<http://www.zcg.net.pl>

Opracowanie merytoryczne

Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER

43-400 Cieszyn, ul. Zamkowa 3a/1

tel./fax: +48 33 851 44 81

[www.deltapartner.org.pl](http://www.deltapartner.org.pl)

Gorzów Wielkopolski – Cieszyn – 2013

Projekt „Profesjonalizacja usług publicznych na terenie Związku Celowego Gmin MG-6 – poprzez diagnozę potrzeb społecznych i doskonalenie kompetencji kadr” jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna.



**POMOC TECHNICZNA**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



MINISTERSTWO  
ROZWOJU  
REGIONALNEGO

UNIA EUROPEJSKA  
EUROPEJSKI FUNDUSZ  
ROZWOJU REGIONALNEGO



## Spis treści

|                                                                                         |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 1. Wprowadzenie.....                                                                    | 5  |
| 2. Sektor kultury .....                                                                 | 7  |
| 2.1. Zasoby i odbiorcy .....                                                            | 10 |
| 2.1.1. Analiza struktury instytucjonalnej usług publicznych w sektorze kultury.....     | 12 |
| 2.1.2. Zasoby materialne, infrastruktura i finanse.....                                 | 23 |
| 2.1.3. Analiza zasobów ludzkich .....                                                   | 26 |
| 2.2. Struktura zależności funkcjonalnych w obrębie MG-6.....                            | 28 |
| 2.3. Analiza efektywności systemu świadczenia usług publicznych w sektorze kultury..... | 29 |
| 2.4. Aktywność organizacji pozarządowych w sektorze kultury .....                       | 36 |
| 2.5. Dostępność informacji o kulturze.....                                              | 37 |
| Spis tabel .....                                                                        | 40 |
| Spis rysunków .....                                                                     | 41 |



## 1. Wprowadzenie

Niniejsze opracowanie jest raportem cząstkowym w dziedzinie kultury, opracowanym w ramach projektu, pt. Profesjonalizacja usług publicznych na terenie Związku Celowego Gmin MG-6 – poprzez diagnozę potrzeb społecznych i doskonalenie kompetencji kadr.

Podstawą opracowania były przeprowadzone w dniach 22-26 kwietnia 2013 r. wywiady pogłębione z ekspertami w dziedzinie kultury, wyznaczonymi przez samorządy Gorzowa Wielkopolskiego, Santoka, Lubiszyna, Bogdańca, Kłodawy i Deszczna.



## 2. Sektor kultury

Kultura należy do tego obszaru zadań samorządu, który wyraźnie pokazuje powiązania między miastem Gorzów Wielkopolski, a gminami sąsiednimi w ramach Związku Gmin MG-6. Miasto dysponuje dobrze rozwiniętą bazą kulturalną, z której chętnie korzystają mieszkańcy gmin tzw. pierścienia Gorzowa. Elementem sprzyjającym poprawie jakości i dostępności usług publicznych w dziedzinie kultury jest to, że każda z instytucji kultury chce przyciągnąć jak najwięcej uczestników podejmowanych przedsięwzięć lub imprez. Kamieniem milowym w rozwoju kultury w Gorzowie Wielkopolskim i MG-6 było utworzenie przy wsparciu Unii Europejskiej Centrum Edukacji Artystycznej - Filharmonia Gorzowska. Jest to nowoczesny bardzo funkcjonalny obiekt, który w sposób znaczący rozszerzył ofertę kulturalną zarówno miasta, jak i gmin należących do jego pierścienia.

Można przyjąć, że usługi publiczne z dziedziny kultury na obszarze Związku Gmin MG-6 trafiają do liczego grona odbiorców (uczestników imprez, kół zainteresowań oraz czytelników w bibliotekach). Ich szacunkową łączną liczbę można określić na 157,1 tys. Do tej liczby należałoby dołożyć uczestników przedsięwzięć kulturalnych organizowanych przez urzędy gminy w Deszcznie, Bogdańcu (których nie ujmuje statystyka GUS). Biorąc pod uwagę fakt, że liczba mieszkańców obszaru MG-6 w 2011 roku wyniosła 162,7 tys. to udział mieszkańców w kulturze należy uznać za znaczny i wymagający stałego podnoszenia oferty i jakości.

Miasto Gorzów Wielkopolski posiada jasną wizję rozwoju kultury wyrażonej w Strategii Rozwoju Kultury do 2020 roku. Jednocześnie boryka się z problemem zbyt dużej liczby instytucji kultury. Stan techniczny wielu obiektów kulturalnych jest bardzo zły, co stanowi przeszkodę w świadczeniu profesjonalnych usług publicznych w dziedzinie kultury. Prognozowany przez demografów systematyczny spadek liczby mieszkańców miasta samoistnie spowoduje konieczność większego otwarcia instytucji kultury na mieszkańców sąsiednich gmin. Przyczyni się to do wzmocnienia powiązań funkcjonalnych miasta z sąsiadującymi gminami wiejskimi. Jako, że głównymi barierami w dostępie do kultury są brak środków finansowych mieszkańców oraz możliwości dojazdu komunikacją publiczną, to od niwelowania tych przeszkód zależy dalsza możliwość rozwoju i profesjonalizacji usług publicznych w dziedzinie kultury.

Elementem wzmacniającym powiązania obszaru MG-6 w dziedzinie kultury jest fakt, że mieszkańcy Gorzowa Wielkopolskiego licznie uczestniczą w dużych imprezach plenerowych organizowanych przez gminy ościenne. Najlepszym przykładem jest Święto Pieczonego Kurczaka w Deszcznie albo Lubuskie Święto Chleba w Bogdańcu. Interesującym aspektem jest to, że właśnie Święto Pieczonego Kurczaka Deszcznie w opinii ekspertów zostało uznane za najważniejszy, kluczowy, unikatowy, wyróżniający produkt kulturowym na obszarze MG-6.

Gminy Bogdaniec, Deszczno, Lubiszyn i Bogdaniec nie prowadzą ośrodków kultury (jako osobnych jednostek organizacyjnych). W gminach tych wiodącą rolę w życiu kulturalnym pełnią biblioteki. Priorytetem dla gmin wiejskich jest przede wszystkim prowadzenie w każdym sołectwie świetlic (wiejskich lub środowiskowych), w których prowadzone są działania kulturalne i edukacyjne przeznaczone dla mieszkańców. Należy podkreślić, że jest to jeden z najważniejszych elementów budowania społeczeństwa obywatelskiego uczestniczącego w wydarzeniach kulturalnych i zaangażowanego w sprawy lokalne.

Jednocześnie gminy wiejskie borykają się z problemem niskiego zaangażowania organizacji pozarządowych w kulturę. Właśnie poprzez współpracę w ramach Związku Celowego MG-6 gminy wiejskie oczekują większego zaangażowania gorzowskich organizacji pozarządowych w animowanie życia kulturalnego na ich terenie.

Ponadto spośród gmin wiejskich członków MG-6 jedynie Kłodawa prowadzi gminny ośrodek kultury jako samorządową instytucję kultury. Gmina Santok prowadzi Gminny Ośrodek Kultury jako jeden z wydziałów urzędu. Pozostałe gminy prowadzą działalność kulturalną w ramach pracy wydziałów, których tylko jednym z obowiązków jest kultura.

Gminy tzw. pierścienia Gorzowa Wielkopolskiego oczekują, że miasto będzie oferować szeroki dostęp do tzw. kultury wyższej. Idealną okolicznością to tego jest utworzenie Filharmonii Gorzowskiej, która umożliwi organizację imprez na bardzo wysokim poziomie artystycznym.

Usługi publiczne świadczone przez samorządy Związku Gmin MG-6, ich zakres i jakość, zasługują na szczególną uwagę ze względu na zidentyfikowane przez ekspertów problemy społeczne. W gminach MG-6 znaczny odsetek osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej. Eksperti często podkreślali brak zaangażowania (aktywności) mieszkańców w sprawy lokalne oraz konieczność zintensyfikowania działań kulturalnych jako najlepszego antidotum na bierność i brak zaradności części mieszkańców. Ze względu na występujące często zjawisko „dziedziczenia



niezaradności” szczególną grupą odbiorców usług publicznych w dziedzinie kultury są dzieci i młodzieży.

Miasto Gorzów Wielkopolski w zakresie profesjonalizacji usług publicznych w dziedzinie kultury zamierza przede wszystkim postawić na rozwój kompetencji kulturowych, związanych z edukacją kulturową. Gmina Lubiszyn zamierza wzmacniać jakość i dostępność oferty kulturalnej (pod warunkiem przeznaczenie większych środków na kulturę). Priorytetem dla Gminy Kłodawa jest zwiększenie aktywności kulturalnej dzieci i młodzieży oraz zwiększenie dostępu mieszkańców do tzw. kultury wyższej. Dla Gminy Santok priorytetem jest zwiększenie różnorodności oferty kulturalnej i udziału w niej młodzieży. Za priorytet w zakresie działalności kulturalnej Gminy Bogdaniec przyjęto zwiększenie aktywności mieszkańców i organizacji pozarządowych w dziedzinie kultury. Priorytetem dla rozwoju Gminy Deszczno w dziedzinie kultury jest przede wszystkim polepszenie bazy kulturalnej.

Elementem wyróżniającym świadczenie usług w dziedzinie kultury jest sprawny system informacji kulturalnej na obszarze MG-6. Najważniejszym narzędziem informacji kulturalnej jest miesięcznik SPAM (Solidna Porcja Aktywności Miejskiej). Wydawany jest w wersji papierowej i elektronicznej (publikowany na stronach miasta Gorzowa Wlkp.).

Najistotniejszym warunkiem do podniesienia poziomu życia kulturalnego na obszarze MG-6, a szczególnie w Bogdańcu i Deszcznie są inwestycje w infrastrukturę kultury. Zaskakujące jest to, że w opinii ekspertów z dziedziny kultury warunkiem do podniesienia poziomu życia kulturalnego nie jest stałe zwiększenie liczby imprez i przedsięwzięć kulturalnych oraz lepsza współpraca różnych instytucji kultury. Może to potwierdzać fakt, że zdecydowana większość przedsięwzięć kulturalnych ma znaczenie stricto lokalne. Zaleca się zintensyfikowanie działań na rzecz promocji większej promocji imprez kulturalnych.

Ze względu na fakt, że współpraca gmin MG-6 w organizacji przedsięwzięć kulturalnych nie została oceniona wysoko zaleca się intensywne działania na rzecz zintensyfikowania partnerskich relacji instytucji kultury.

Eksperci z dziedziny kultury identyfikują również korzyści jakie mogą uzyskać członkowie Związku Gmin MG-6 wynikające z integracji zarządzania w dziedzinie kultury w obrębie MG-6. Należy do nich:

- możliwość organizacji większej liczby imprez kulturalnych,
- możliwość przyciągnięcia większej liczby widzów/uczestników imprez kulturalnych,
- dostęp do doświadczeń innych gmin,
- większa możliwość promocji kultury.

Rekomendacje dla podniesienia jakości usług publicznych w dziedzinie kultury na obszarze Związku Celowego MG-6 przedstawiają się następująco:

1. Podnoszenie jakości i dostępności infrastruktury kultury;
2. Wzmocnienie kompetencji kulturowych pracowników samorządowych, w tym instytucji kultury;
3. Monitoring zapotrzebowania na usługi kulturalne i wzbogacenie oferty kulturalnej również tej oferowane przez organizacje pozarządowe;
4. Wzmocnienie motywacji mieszkańców (zwłaszcza dzieci i młodzieży) do uczestnictwa w kulturze;
5. Zapewnianie sprawnego dowozu/dojazdu na imprezy, przedsięwzięcia kulturalne organizowane przez gminy/miasta MG-6;
6. Wzmocnienie wizerunku kulturowego Gorzowa (w oparciu o zapisy Strategii Rozwoju Kultury Gorzowa Wielkopolskiego) oraz zwiększanie dostępności do tzw. kultury wyższej.

Barierą dla profesjonalizacji usług publicznych w dziedzinie kultury jest przede wszystkim brak środków finansowych, brak woli współpracy pracowników urzędów oraz instytucji kultury oraz niedostępności komunikacji publicznej.

## **2.1. Zasoby i odbiorcy**

Odbiorcami usług publicznych w zakresie kultury na obszarze MG-6 są przede wszystkim osoby korzystające z imprez i kół zainteresowań organizowanych przez jednostki kultury. Usługodawcą w tym obszarze są instytucje publiczne. Według danych GUS za 2011 rok ośrodki kultury w zorganizowały ponad 1,1 tys. imprez. Liczba osób uczestniczących w imprezach wyniosła 116 tys. Liczba członków funkcjonujących 29 kół zainteresowań na obszarze MG-6 wyniosła 1165.

Tabela 1 Uczestnicy imprez kulturalnych i kół zainteresowań

| Gmina                  | Członkowie<br>kół | Koła<br>zainteresowań | Uczestnicy<br>imprez | Imprezy | Czytelnicy<br>w ciągu roku<br>(w bibliotekach<br>publicznych) |
|------------------------|-------------------|-----------------------|----------------------|---------|---------------------------------------------------------------|
| Kłodawa                | 77                | 2                     | 11 370               | 87      | 756                                                           |
| Santok                 | 60                | 3                     | 4 140                | 34      | 379                                                           |
| Deszczno               | -                 | -                     | -                    | -       | 338                                                           |
| Lubiszyn               | -                 | -                     | 350                  | 10*     | 757                                                           |
| Bogdaniec              | -                 | -                     | -                    | 60*     | 355                                                           |
| Razem:                 | 137               | 5                     | 15 860               | 191     | 2 585                                                         |
| Gorzów<br>Wielkopolski | 1 028             | 24                    | 100 204              | 978     | 37 309                                                        |
| Razem:                 | 1 165             | 29                    | 116 064              | 1 169   | 39 874                                                        |

Źródło: opracowanie własne

Do tej liczby należałoby dołożyć uczestników przedsięwzięć kulturalnych i kół zainteresowań organizowanych przez urzędy gminy w Deszcznie, Lubiszynie, Bogdańcu (których nie ujmuje statystyka GUS). Jednakże gminy te nie prowadzą ewidencji osób korzystających z usług kulturalnych. Biorąc pod uwagę fakt, że liczba mieszkańców obszaru MG-6 w 2011 roku wyniosła 162,7 tys. to udział mieszkańców w kulturze należy uznać za znaczny i wymagający stałego podnoszenia oferty i jakości.

Odbiorcami usług publicznych w dziedzinie kultury są również czytelnicy korzystający z publicznych bibliotek. Dane GUS wskazują, że na obszarze Związku Celowego MG-6 z bibliotek korzysta blisko 40 tys. osób, z czego aż 94% to mieszkańcy Gorzowa Wielkopolskiego.

Można przyjąć, że usługi publiczne z dziedziny kultury trafiają do liczego grona odbiorców (uczestników imprez, kół zainteresowań oraz czytelników w bibliotekach), a ich szacunkową łączną liczbę można określić na 157,1 tys. mieszkańców rocznie.

### 2.1.1. Analiza struktury instytucjonalnej usług publicznych w sektorze kultury

#### Gorzów Wielkopolski

Według danych GUS za 2011 rok w Gorzowie Wielkopolskim działalność prowadzi 15 bibliotek z filiami. Wskaźnik liczby mieszkańców na bibliotekę wynosi 4 448. W mieście prowadzą działalność 4 kina, teatr, muzeum. Krajobraz działalności kulturowej wypełnia 6 instytucji kultury, w mieście prowadzi działalność 20 zespołów artystycznych, skupiających 368 członków. Obecne są również liczne, aktywnie działające organizacje pozarządowe.

Tabela 2 Placówki kulturalne w mieście Gorzów Wielkopolski

| Nazwa placówki                                                                                                 | Status                         |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| Centrum Edukacji Artystycznej - Filharmonia Gorzowska                                                          | Samorządowa Instytucja Kultury |
| Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Zbigniewa Herberta Filia nr 3 dla Dorosłych i Dzieci WiMBP       | Samorządowa Instytucja Kultury |
| Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Zbigniewa Herberta Filia nr 11 dla Dzieci WiMBP                  | Samorządowa Instytucja Kultury |
| Miejskie Centrum Kultury;                                                                                      | Samorządowa Instytucja Kultury |
| Jazz Club „Pod Filarami”                                                                                       | Samorządowa Instytucja Kultury |
| Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Zbigniewa Herberta Filia „Centrala dla Dorosłych i Dzieci” WiMBP | Samorządowa Instytucja Kultury |
| Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Zbigniewa Herberta Filia nr 7 dla Dzieci WiMBP                   | Samorządowa Instytucja Kultury |
| Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Zbigniewa Herberta Filia nr 7 dla Dzieci WiMBP                   |                                |
| Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Zbigniewa Herberta Filia nr 17 dla Dorosłych i Dzieci WiMBP      | Samorządowa Instytucja Kultury |
| Klub „Jedynka” przy GDK                                                                                        | Samorządowa Instytucja Kultury |

|                                                                                                                                    |                                |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Zbigniewa Herberta Filia nr 2 dla Dorosłych WiMBP                                    | Samorządowa Instytucja Kultury |
| Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Zbigniewa Herberta Filia nr 10 dla Dorosłych i Dzieci WiMBP                          | Samorządowa Instytucja Kultury |
| Miejski Ośrodek Sztuki, Galeria BWA przy MOS,<br>Galeria Sztuki Najnowszej przy MOS                                                | Samorządowa Instytucja Kultury |
| Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Zbigniewa Herberta                                                                   | Samorządowa Instytucja Kultury |
| Klub Myśli Twórczej „Lamus”                                                                                                        | Samorządowa Instytucja Kultury |
| Klub „Zodiak” przy GDK<br>Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Zbigniewa Herberta Filia nr 4 dla Dorosłych i Dzieci WiMBP | Samorządowa Instytucja Kultury |
| Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Zbigniewa Herberta Filia nr 5 dla Dzieci WiMBP                                       | Samorządowa Instytucja Kultury |
| Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Zbigniewa Herberta Filia nr 6 dla Dorosłych WiMBP                                    | Samorządowa Instytucja Kultury |
| Młodzieżowy Dom Kultury                                                                                                            | Samorządowa Instytucja Kultury |
| Dział Filmu przy MOS                                                                                                               | Samorządowa Instytucja Kultury |
| Grodzki Dom Kultury                                                                                                                | Samorządowa Instytucja Kultury |
| Klub „Pogodna Jesień” przy GDK                                                                                                     | Samorządowa Instytucja Kultury |
| Miejskie Centrum Kultury „Zawarcie”                                                                                                | Samorządowa Instytucja Kultury |
| Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Zbigniewa Herberta Filia nr 14 dla Dorosłych i Dzieci WiMBP                          | Samorządowa Instytucja Kultury |
| Klub Nauczyciela                                                                                                                   | Samorządowa Instytucja Kultury |

*Źródło: opracowanie własne*

Organizatorem dla instytucji kultury w Gorzowie Wielkopolski jest Miasto Gorzów Wielkopolski. Instytucje te nadzorowane są przez Wydział Kultury Urzędu Miasta Gorzowa Wielkopolskiego. Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Urzędu Miasta Gorzowa Wielkopolskiego wydziałem odpowiedzialnym za kulturę jest Wydział Kultury.

Kamieniem milowym w rozwoju kultury w Gorzowie Wielkopolskim było utworzenie przy wsparciu Unii Europejskiej Centrum Edukacji Artystycznej - Filharmonia Gorzowska.

CEA - Filharmonia Gorzowska jako instytucja kultury utworzona została na mocy Uchwały Nr LXXIII/1161/2010 Rady Miasta Gorzowa Wlkp. z dnia 12 maja 2010 r. Do rejestru instytucji kultury wpisu dokonano z dniem 11 sierpnia 2010 r. pod numerem XIV/2010.

Obiekt posiada profesjonalną przestrzeń koncertową, zawodową orkiestrę. Współpracuje z artystami mistrzowskiej klasy. Oferuje spójny program artystyczny, działania edukacyjne dla dzieci i młodzieży (zwłaszcza z dziedziny muzyki). Głównym zadaniem Centrum jest upowszechnianie kultury muzycznej oraz stworzenie miejsca przyjaznego nie tylko muzyce, ale także innym, korespondującym z nią dziedzinom sztuki.

Przestrzeń koncertowa CEA – Filharmonii Gorzowskiej to przede wszystkim sala koncertowa dla blisko 600 widzów ze zmienną akustyką i możliwością rejestracji dźwięku audio i video w najwyższej jakości. Ponadto w gmachu Filharmonii znajduje się sala kameralna na 150 miejsc, doskonale wyposażone zaplecze dla artystów (m.in. kompleks szatni i garderób), sale prób instrumentów smyczkowych i dętych oraz dziedziniec wypoczynkowy. Dodatkowo w skład obiektu wchodzi: kompleks pomieszczeń administracyjnych z dwoma salami konferencyjnymi oraz wielopoziomowy parking na 400 miejsc. Plac Sztuk jest integralną częścią przestrzeni twórczej Centrum Edukacji Artystycznej. Obiekt jest w pełni dostępny dla osób niepełnosprawnych. Jego łączna powierzchnia to 65 tys. m<sup>2</sup>.

Strona internetowa Centrum jednoznacznie określa, że wybraną grupą docelową oferty kulturalnej są mieszkańcy Gorzowa Wielkopolskiego oraz województwa lubuskiego. Zatem instytucja pełni rolę głównego ośrodka kultury nie tylko obszaru MG-6, a całego powiatu gorzowskiego.

Z wywiadów pogłębionych przeprowadzonych z ekspertami i specjalistami w dziedzinie kultury działającymi w dziedzinie kultury w strukturach gorzowskiego samorządu wynika, że miasto boryka się z problemem zbyt dużej liczby instytucji kultury. Stan techniczny infrastruktury wielu

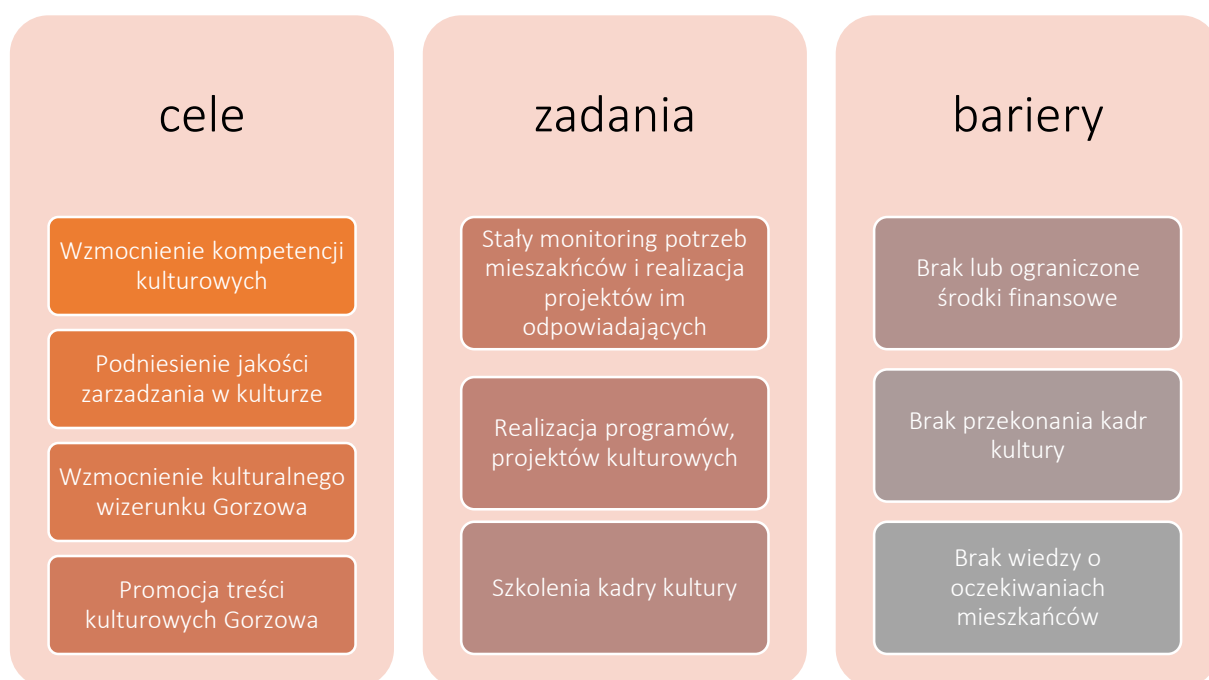
obiektów kulturalnych jest niewystarczający, zidentyfikowane są braki oraz niska jakość wyposażenia placówek, co stanowi przeszkodę w zapewnieniu świadczeniu usług publicznych w dziedzinie kultury dla mieszkańców MG-6.

Na uwagę zasługuje Miejskie Centrum Kultury które prowadzi działalność impresaryjną, organizuje duże imprezy muzyczne, od muzyki rockowej po klasyczną, w tym dwóch dorocznych o zasięgu międzynarodowym: festiwalu Reggae nad Wartą oraz Spotkań Orkiestr Dętych „Alte Kameraden”, a także edukację muzyczną wśród dzieci i młodzieży szkolnej. Instytucja jest siedzibą kilku stowarzyszeń. Duże znaczenie dla rozwoju kultury w mieście miało utworzenie filharmonii.

Miasto boryka się z brakiem obiektu do profesjonalnej bazy dla amatorskich zespołów artystycznych. Brakuje studia nagrań, zadaszonego obiektu, w którym mogłyby prowadzić działalność liczne zespoły taneczne.

Miasto w zakresie rozwoju usług publicznych w dziedzinie kultury zamierza przede wszystkim postawić na rozwój kompetencji kulturowych, związanych z edukacją kulturową. Jest to o tyle ważne, że miasto bardzo aktywnie współpracuje z organizacjami pozarządowymi i grupami nieformalnymi.

Rysunek 1 Cele, zadania i bariery rozwoju oferty kulturalnej Gorzowa Wielkopolskiego



Źródło: Na podstawie IDI z ekspertami w dniach 22-26.04.2013 r.

#### Gmina Lubiszyn

Kluczową formą Na terenie gminy, w każdym z 15 sołectw znajduje się dostępna dla mieszkańców sala (świetlica) wiejska. Odbywają się w niej liczne zajęcia dla dzieci i młodzieży. Do najważniejszych przedsięwzięć kulturalnych zalicza się turnieje sołectw oraz dożynki. Jediną w gminie instytucją kultury jest Gminna Biblioteka Publiczna.

Tabela 3 Instytucje kultury w Gminie Lubiszyn

| Nazwa placówki                           | Status                         | Uwagi                                                         |
|------------------------------------------|--------------------------------|---------------------------------------------------------------|
| Gminna Biblioteka Publiczna w Lubiszynie | Samorządowa instytucja kultury | Bibliotek a prowadzi 3 filie w Wysokiej, Stawie oraz Baczynie |

Źródło: opracowanie własne

Gminna Biblioteka Publiczna w Lubiszynie jest jednostką organizacyjną Gminy Lubiszyn. Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Urzędu Gminy Lubiszyn wydziałem odpowiedzialnym za kulturę jest Wydział Oświaty, Kultury i Sportu.

Gmina Lubiszyn w działaniach na rzecz polepszenia oferty usług publicznych w dziedzinie kultury zamierza przede wszystkim wzmacniać jakość i dostępność oferty kulturalnej. Warunkiem powodzenia jest przeznaczenie większych środków na kulturę i większe zainteresowanie mieszkańców kulturą. Jest to o tyle istotne, że Gmina Lubiszyn nie prowadzi gminnego ośrodka kultury.



Rysunek 2 Cele, zadania i bariery w rozwoju oferty kulturalnej Gminy Lubiszyn



Źródło: Na podstawie IDI z ekspertami w dniach 22-26.04.2013 r.  
Gmina Kłodawa

W Gminie Kłodawa działalność prowadzi Gminny Ośrodek Kultury oraz Biblioteka Publiczna. Instytucje kultury aktywnie współpracują z Urzędem Gminy zwłaszcza w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na działalność kulturalną. Prowadzą również aktywną działalność w zakresie organizacji imprez oraz prowadzeniem kółek zainteresowań dla mieszkańców. Z wywiadu pogłębionego przeprowadzonego z przedstawicielem (ekspertem) Urzędu Gminy Kłodawa, wynika, że mieszkańcy bardzo chętnie korzystają z oferty kulturalnej instytucji kultury w Gorzowie Wielkopolskim. Wpływa na to fakt dogodnych możliwości dojazdu do miasta oraz jakość produktów kulturowych tam oferowanych.

Tabela 4 Placówki kulturalne w gminie Kłodawa

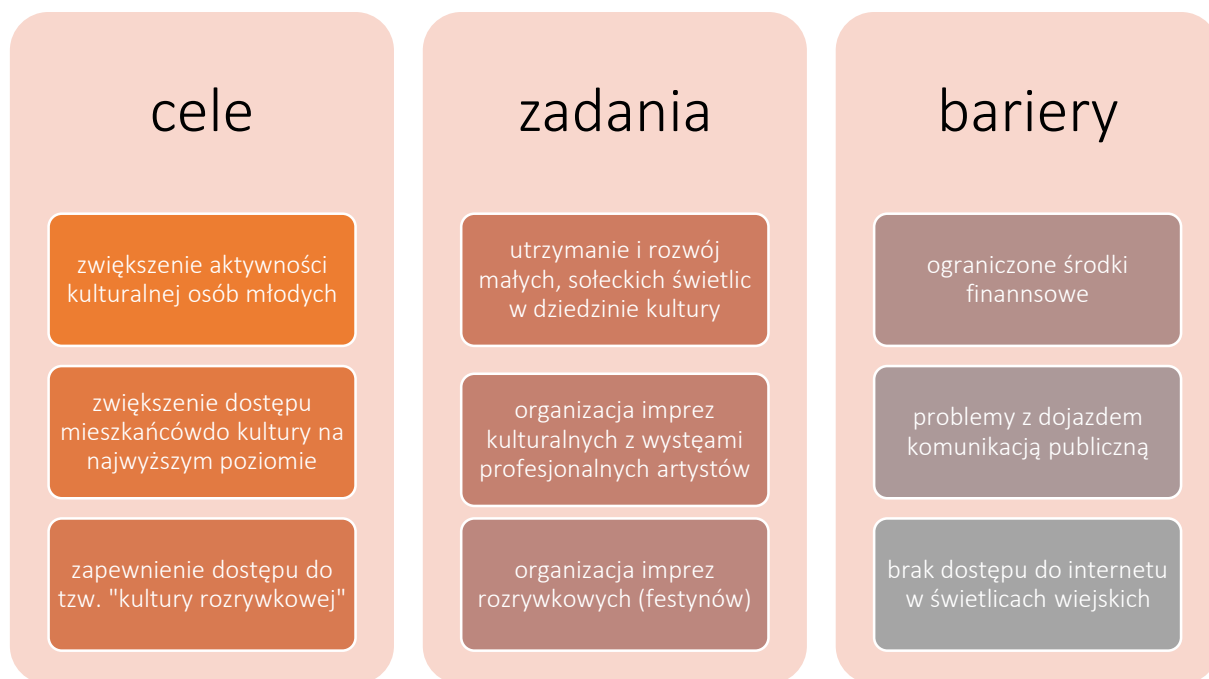
| Nazwa placówki                                        | Status                         | Uwagi                                                                                                                 |
|-------------------------------------------------------|--------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Gminny Ośrodek Kultury w Kłodawie z/s w Wojcieszytach | Samorządowa instytucja kultury | Ośrodek Kultury prowadzi 10 świetlic w sołectwach gminy. W każdej z nich zatrudnione są pracownicy/animatorzy kultury |
| Gminna Biblioteka Publiczna w Kłodawie                | Samorządowa instytucja kultury | Biblioteka posiada filię w Różankach                                                                                  |

Źródło: opracowanie własne

Gminna Biblioteka Publiczna w Kłodawie jest jednostką organizacyjną Gminy Kłodawa. Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Urzędu Gminy Kłodawa za kulturę odpowiedzialny jest Referat Drogownictwa, Gospodarki Komunalnej, Ochrony Środowiska i Promocji, w ramach którego utworzone zostało Stanowisko ds. rozwoju gospodarczego, kultury, zdrowia, współpracy zagranicznej i promocji. Z kolei Gminny Ośrodek Kultury w Kłodawie z siedzibą w Wojcieszycach jest samorządową instytucją kultury, która posiada osobowość prawną i podlega wpisowi do rejestru instytucji kultury.

Priorytetem Gminy w zakresie usług publicznych w dziedzinie kultury jest zwiększenie aktywności kulturalnej dzieci i młodzieży oraz zwiększenie dostępu mieszkańców do tzw. kultury wyższej. Bardzo ważnym elementem w polityce kulturalnej gminy jest prowadzenie świetlic wiejskich i przyciągnięcie do nich młodych mieszkańców.

Rysunek 3 Cele, zadanie i bariery w rozwoju oferty kulturalnej Gminy Kłodawa



Źródło: Na podstawie IDI z ekspertami w dniach 22-26.04.2013 r

Jedną z największych atrakcji kulturalnych w Gminie jest Muzeum Grodu w Santoku, które jest rozpoznawalne w całym regionie. Mimo, że jest to instytucja podległa Marszałkowi Województwa, to budynek jest własnością Gminy. Ponadto Gmina prowadzi dwie biblioteki publiczne oraz Gminny Ośrodek Kultury. Według danych GUS w 2011 roku w imprezach organizowanych przez gminne instytucje kultury wzięło udział 4140 osób.

Tabela 5 Placówki kulturalne w gminie Santok

| Nazwa placówki                                                                                              | Status                                    | Uwagi                                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|---------------------------------------------|
| Gminny Ośrodek Kultury w Santoku                                                                            | Wydział Urzędu Gminy                      | -----                                       |
| Muzeum Grodu w Santoku, część Działu Archeologii - obiekt Muzeum Lubuskiego im. J. Dekerta w Gorzowie Wlkp. | Wojewódzka samorządowa instytucja kultury | Budynek muzeum jest własnością Gminy Santok |
| Gminny Ośrodek Kultury - Gminna Biblioteka Publiczna w Santoku                                              | -----                                     | Bibliotek posiada jedną filię               |

Źródło: opracowanie własne.

Organizatorem działań kulturalnych jest Gmina Santok. Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Urzędu Gminy w Santoku odpowiedzialny za sprawy związane z kulturą jest Gminny Ośrodek Kultury (wydział urzędu). Priorytetem Gminy w zakresie kultury jest przede wszystkim zwiększenie różnorodności oferty kulturalnej i udziału w niej młodzieży. Na uwagę zasługuje fakt, że usprawnienie komunikacji publicznej jest jednym z warunków do podniesienia jakości usług publicznych z dziedziny kultury.

Rysunek 4 Cele, zadania, bariery w rozwoju oferty kulturalnej Gminy Santok



Źródło: Na podstawie IDI z ekspertami w dniach 22-26.04.2013 r

#### Gmina Bogdaniec

W Gminie Bogdaniec Gminna Biblioteka Publiczna pełni rolę ośrodka animacji kulturalnej. Okolicznością ją wyróżniającą jest duża aktywność w pozyskiwaniu środków z Unii Europejskiej na projekty skierowane do mieszkańców. Biblioteka prowadzi różnorodną działalność w dziedzinie kultury. Gmina organizuje również powszechnie rozpoznawalną w MG-6 imprezę Lubuskie Święto Chleba. Ważną instytucją kulturalną w gminie jest Muzeum Budownictwa i Techniki Wiejskiej.

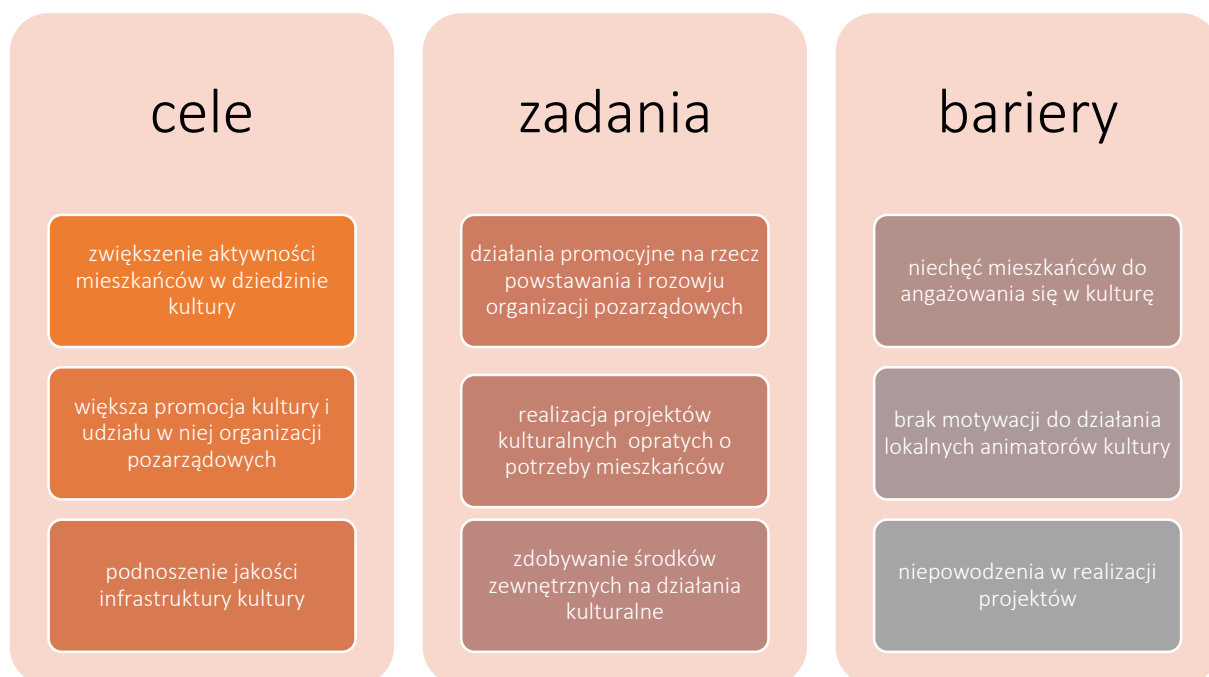
Tabela 6 Placówki kulturalne w gminie Bogdaniec

| Nazwa placówki                                                                    | Status                                    | Uwagi |
|-----------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|-------|
| Gminna Biblioteka Publiczna w Bogdańcu                                            | Samorządowa instytucja kultury            | ----- |
| Muzeum Lubuskie im. J. Dekerta<br>Oddział Muzeum Budownictwa i Techniki Wiejskiej | Wojewódzka samorządowa instytucja kultury | ----- |

Źródło: opracowanie własne

Gminna Biblioteka Publiczna w Bogdańcu jest jednostką organizacyjną Gminy Bogdaniec. Za priorytet w zakresie działalności kulturalnej Gminy Bogdaniec przyjęto zwiększenie aktywności mieszkańców i organizacji pozarządowych w dziedzinie kultury. Największymi przeszkodami w rozwoju kultury jest niechęć mieszkańców do podejmowania aktywności w tej dziedzinie.

Rysunek 5 Cele, zadania, bariery w rozwoju oferty kulturalnej Gminy Santok



Źródło: Na podstawie IDI z ekspertami w dniach 22-26.04.2013 r.

Gmina Deszczno

W Deszcznie organizowana jest jedna z najbardziej rozpoznawalnych i popularnych imprez kulturalno-rozrywkowych na obszarze ZCG MG-6 – Święto Pieczonego Kurczaka. Gmina wybudowała ze środków Unii Europejskiej nowy obiekt biblioteki. W każdym sołectwie zlokalizowana jest świetlica wiejska, które prowadzą aktywną działalność kulturalną.

Tabela 7 Placówki kulturalne w gminie Bogdaniec

| Nazwa placówki | Status | Uwagi |
|----------------|--------|-------|
|----------------|--------|-------|

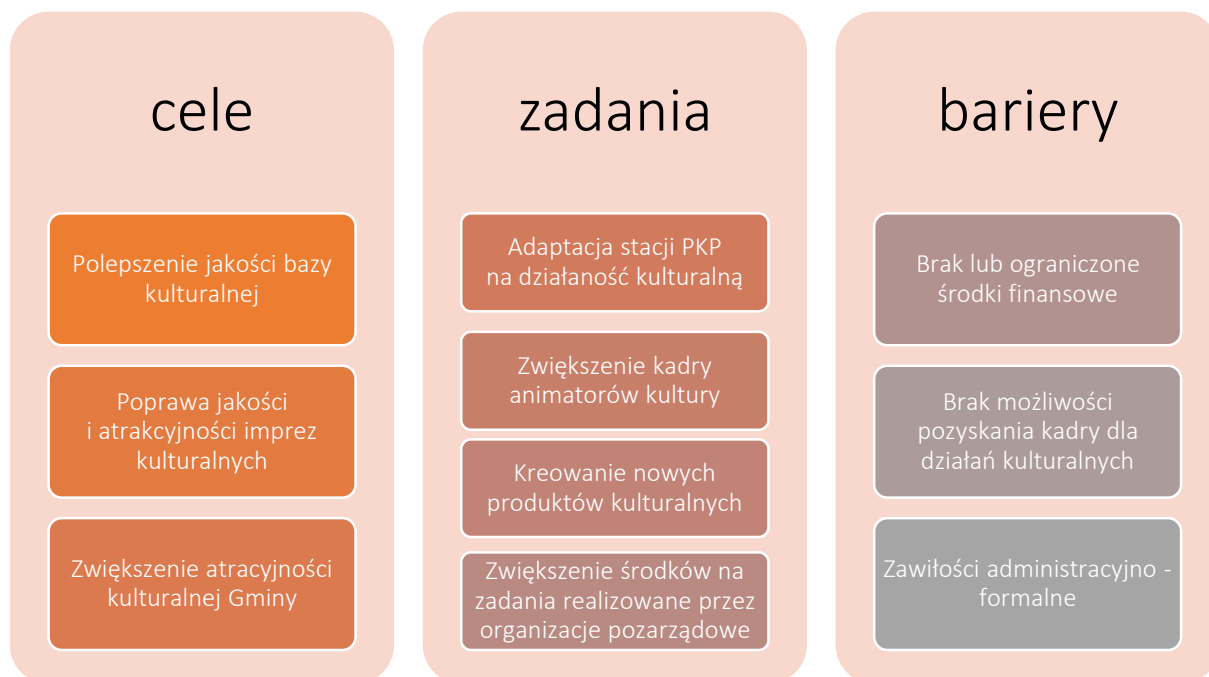
|                                                    |                                       |                                                                                                                                                  |
|----------------------------------------------------|---------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Gminna Biblioteka Publiczna                        | Samorządowa instytucja kultury        | Bardzo nowoczesny budynek biblioteki utworzony przy udziale środków Unii Europejskiej.<br>W każdym sołectwie zlokalizowane są świetlice wiejskie |
| Centrum Spotkań Artystycznych „Kotłownia Pomysłów” | podlega Gminnej Bibliotece Publicznej | -----                                                                                                                                            |
| Muzeum Warty                                       | -----                                 | -----                                                                                                                                            |

Źródło: opracowanie własne

Gminna Biblioteka Publiczna w Deszcznie jest jednostką organizacyjną Gminy Deszczno. Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Urzędu Gminy w Deszcznie utworzono Referat Kultury Promocji, Turystyki i Sportu, który zajmuje się sprawami rozwoju kultury w Gminie.

Priorytetem dla rozwoju Gminy w dziedzinie kultury jest przede wszystkim polepszenie bazy kulturalnej. Jest oto związane z planami Gminy co do adaptacji budynku po byłej stacji PKP na działalność kulturalną i edukacyjną. Najpoważniejszą bariera na drodze do osiągnięcia tego jest brak wystarczających środków finansowych.

Rysunek 6 Cele, zadania, bariery w rozwoju oferty kulturalnej Gminy Deszczno



Źródło: Na podstawie IDI z ekspertami w dniach 22-26.04.2013 r.

#### 2.1.2. Zasoby materialne, infrastruktura i finanse

##### Gorzów Wielkopolski

Gorzów Wielkopolski: dostęp do instytucji kultury został oceniony jako bardzo dobry. Elementem wyróżniającym miasto jest sposób dystrybucji biletów (z możliwością zakupu biletów o filharmonii on-line z pomocą portalu internetowego [www.bilety24.pl](http://www.bilety24.pl)). Nowy obiekt filharmonii wprowadził do oferty kulturalnej miasta nową jakość. Miasto zyskało dostęp do artystów z tzw. „wyższej półki”. Niewątpliwie Gorzów Wielkopolski jest miastem świadczącym największą liczbę usług publicznych z dziedziny kultury dostępnych dla mieszkańców całego obszaru MG-6.

Wyposażenie i stan infrastrukturalny obiektów kultury jest bardzo zróżnicowany. Z jednej strony są obiekty bardzo nowoczesne (np. filharmonia, biblioteka wojewódzka i miejska), z drugiej zdewastowane, zużyte i niedostosowane do prowadzenia profesjonalnej działalności kulturalnej.

Miasto prowadzi 6 instytucji kultury. Jedną wspólnie z Marszałkiem Województwa. Instytucje te finansowane są głównie z budżetu miasta (dotacja podmiotowa). W 2012 roku dotacja ta

wyniosła 12,5 miliona zł (w przeliczeniu na mieszkańca kwota przeznaczana na kulturę wynosi 96 zł.).

#### Gmina Lubiszyn

W Gminie prowadzi działalność biblioteka publiczna (z trzema filiami), w której można skorzystać z usług dostępu do Internetu. W Gminie Lubiszyn bardzo słabo oceniany jest dostęp do różnych instytucji kultury. Godziny otwarcia biblioteki nie są dostosowane do oczekiwań mieszkańców. Ze względu na znaczną rozległość terytorialną Gminy i kłopoty komunikacyjne dostęp do usług publicznych z dziedziny kultury jest ograniczony. Mieszkańcy bardzo chętnie korzystają z oferty kulturalnej Gorzowa Wielkopolskiego, ale znaczne zubożenie społeczności lokalnej utrudnia uczestnictwo, zwłaszcza w imprezach/przedsięwzięciach odpłatnych.

Stan wyposażenia określa się jako dobry. Wyposażenie świetlic wiejskich poprawia się z roku na rok. Znaczny w tym udział mają środki z Unii Europejskiej. Gmina w 2012 roku przekazała na działalność kulturalną 150 tys. zł.

#### Gmina Kłodawa

Mimo, że Gmina Kłodawa prowadzi ośrodek kultury i bibliotekę to mieszkańcy Kłodawy (z uwagi niewielką odległość) w znacznym stopniu korzystają z oferty kulturalnej Gorzowa Wielkopolskiego. W Gminie bardzo aktywnie prowadzą działalność świetlice wiejskie, są dobrze wyposażone i kierują swoją ofertę zwłaszcza do młodzieży.

Stan infrastruktury kulturalnej w Gminie jest zadowalający. Jedynym mankamentem jest brak dostępu do Internetu w świetlicach wiejskich.

Zarówno GOK jak i biblioteka to publiczne, samodzielne jednostki kultury posiadające osobowość prawną. Atutem Gminy jest umiejętność pozyskiwania środków z Unii Europejskiej na działalność kulturalną. Podstawą sukcesu w tej dziedzinie jest partnerska współpraca z Urzędem Gminy. Oferta kulturalna kierowana jest przede wszystkim do mieszkańców gminy.

#### Gmina Santok



Dostępność i stan wyposażenia obiektów kultury oceniany jest bardzo dobrze. Elementem wyróżniającym gminę jest działalność Muzeum Grodu w Santoku, część Działu Archeologii - obiekt Muzeum Lubuskiego im. J. Dekerta w Gorzowie Wlkp. Muzeum stanowi o przewadze konkurencyjnej gminy w dziedzinie kultury w obszarze MG-6. Działalność Gminnego Ośrodka Kultury nastawiona jest na ofertę skierowaną przede wszystkim dla mieszkańców.

Stan techniczny GOK nie jest zadowalający. Obiekt jest przed remontem. Wymaga to znacznych środków finansowych. Gmina na kulturę w 2012 roku wydała 1,1 mln. zł. co stanowi 5,7% całego budżetu.

#### Gmina Bogdaniec

Gminna Biblioteka Publiczna jest najważniejszym podmiotem świadczącym usługi publiczne w dziedzinie kultury. Posiada bardzo dobrą i urozmaiconą ofertę. Biblioteka posykuje znaczne środki z Unii Europejskiej. Pozwoliło to na zakup specjalistycznego wyposażenia, zwłaszcza dla osób niepełnosprawnych. W 2012 roku 50% budżetu biblioteki pochodziło ze środków Unii Europejskiej.

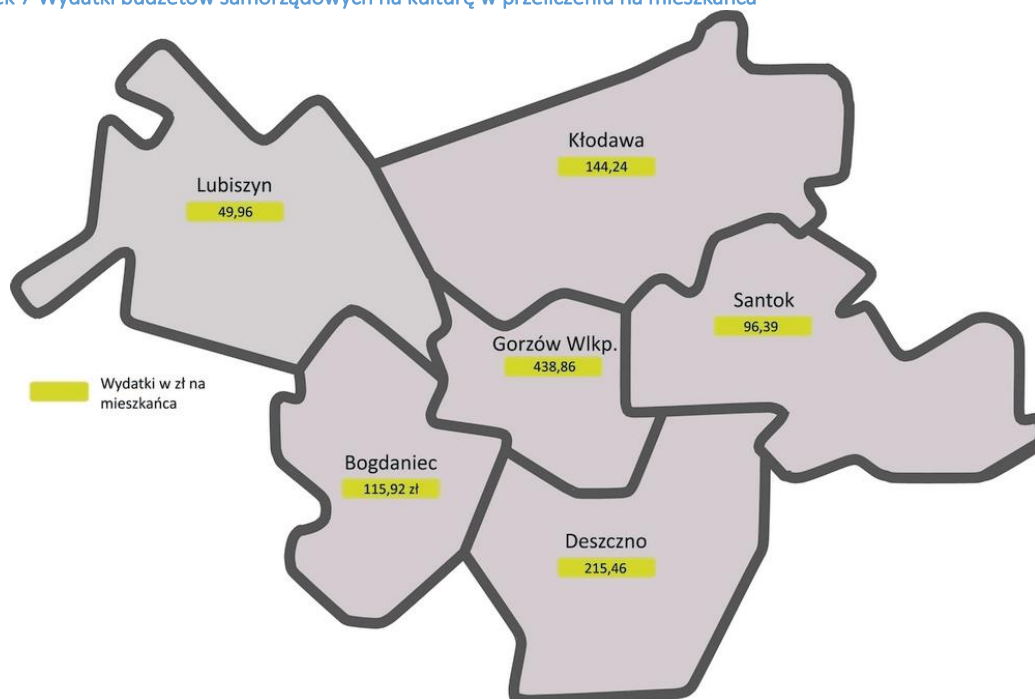
Mieszkańcy, ze względu na łatwy dojazd, korzystają chętnie z oferty kulturalnej Gorzowa Wielkopolskiego. Gmina organizuje Lubuskie Święto Chleba - jedną z bardziej rozpoznawalnych imprez kulturalnych na obszarze MG-6.

W 2012 roku Gmina Bogdaniec przeznaczyła na kulturę 154 tys. zł. Dodając do tego środki zewnętrzne w wysokości 72,2 tys. zł budżet na kulturę w Gminie zamknął się w kwocie 226,2 tys. zł.

#### Gmina Deszczno

W Gminie Deszczno kultura jest bardzo ważnym elementem promocyjnym. Organizowana jest najbardziej rozpoznawalna impreza w MG-6 Święto Pieczonego Kurczaka, do której dostęp jest bezpłatny. Przyciąga ona przede wszystkim mieszkańców Gorzowa Wielkopolskiego. Stan techniczny obiektów kultury i wyposażenie jest na bardzo dobrym poziomie. Wydatki na kulturę w 2012 roku wyniosły 14 zł. na mieszkańca.

Rysunek 7 Wydatki budżetów samorządowych na kulturę w przeliczeniu na mieszkańca



### 2.1.3. Analiza zasobów ludzkich

Na obszarze gmin MG-6 występują znaczne różnice w kwestii sposobu świadczenia usług publicznych w dziedzinie kultury. Spośród 6 gmin, jedynie 2 posiadają wyspecjalizowane jednostki do świadczenia usług kulturalnych - ośrodki kultury (Gorzów Wielkopolski, Kłodawa). Pozostałe gminy przyjęły formułę prowadzenia działalności kulturalnej przez pracowników zatrudnionych w urzędach gmin. Przyczynia się to do występowania znacznych dysproporcji w sposobie i jakości prowadzenia działań kulturalnych. Zdecydowanie najlepiej zostały ocenione kadry w Bogdańcu, najłabiej w Lubiszynie.

Tabela 8 Ocena jakości kadr kultury na obszarze MG-6

|                                                                            | Gorzów Wlkp. | Lubiszyn | Kłodawa | Santok | Bogdaniec | Deszczno |
|----------------------------------------------------------------------------|--------------|----------|---------|--------|-----------|----------|
| skala ocen: 1. bardzo źle; 2. źle; 3. średnio; 4. dobrze; 5. bardzo dobrze |              |          |         |        |           |          |
| Fachowość kadr instytucji i organizacji zajmujących się kulturą            | 3            | 2        | 4       | 4      | 5         | 5        |

|                                                                     |   |   |   |   |   |   |
|---------------------------------------------------------------------|---|---|---|---|---|---|
| Wiedza animatorów kultury na temat potrzeb kulturalnych mieszkańców | 3 | 1 | 4 | 4 | 5 | 4 |
| Poziom życia kulturalnego miasta/gminy                              | 3 | 3 | 4 | 3 | 5 | 4 |

Źródło: Na podstawie IDI z ekspertami w dniach 22-26.04.2013 r.

#### Gorzów Wielkopolski

Miasto posiada znaczną liczbę instytucji kultury. Posiadają one wykwalifikowaną kadrę, zarówno animatorów kultury, jak i kadry zarządzającej. W wywiadzie pogłębionym z ekspertem ds. kultury reprezentującym Urząd Miasta Gorzowa Wielkopolskiego podkreślono znaczną rolę szkoleń dla personelu.

Jedną z wizytówek miasta jest wielokulturowość jego mieszkańców. Personel instytucji kultury jest w pełni świadomy potencjału wynikającego z faktu zamieszkiwania miasta przez przedstawicieli mniejszości narodowych i etnicznych.

#### Gmina Lubiszyn

Gmina dość sceptycznie oceniła jakość kadr kultury, z uwagi na fakt, że profesjonalni animatorzy nie są angażowani do prowadzenia działań kulturalnych. W gminie zdecydowaną większość działań kulturalnych organizują pracownicy Urzędu Gminy. Z uwagi na duże zubożenie społeczności lokalnej potrzebne są zdecydowane działania na rzecz pobudzenia kulturalnego.

#### Gmina Kłodawa

Gmina posiada dobrze wykwalifikowane kadry do świadczenia usług publicznych w dziedzinie kultury. Personel jest dobrze wykształcony i zaangażowany w prowadzenie działalności dla mieszkańców.

#### Gmina Santok

Gmina posiada wykwalifikowaną kadrę instruktorów. Gmina kładzie bardzo silny nacisk na szkolenie pracowników, ze względu na dużą dynamikę zmian stanu prawnego w dziedzinie kultury.

#### Gmina Bogdaniec

Większość działań kulturalnych gminy prowadzona jest w bibliotece publicznej. Instytucja ta posiada profesjonalną kadrę, złożoną w większości z młodych osób. Kadra stale podnosi kompetencje.

#### Gmina Deszczno

Marką kulturalną gminy są dwie duże imprezy plenerowe. Jest to Święto Pieczonego Kurczaka oraz Złot Pojazdów Ciężarowych. Przedsięwzięcia te przyciągają wielu mieszkańców MG-6, a zwłaszcza Gorzowa Wielkopolskiego. Średnio w gminie organizowane jest jedno przedsięwzięcie kulturalne miesięcznie. Barię w dostępie do kultury jest przede wszystkim dojazd. Elementem wyróżniającym gminę jest fakt, że oferuje mieszkańcom darmowy dojazd gminnymi autokarami na imprezy kulturalne organizowane w innych gminach MG-6. Gmina udostępnia swoje autokary w przypadku dużego zainteresowania mieszkańców lub dowozu zorganizowanych grup.

### 2.2. Struktura zależności funkcjonalnych w obrębie MG-6

Gorzów Wielkopolski pełni dla ościennych gmin wiejskich funkcję centrum kulturalnego. Placówki kultury w mieście oferują bardzo dużą liczbę przedsięwzięć kulturalnych. Gama produktów kulturowych oraz dostępnych form uczestnictwa w kulturze oferowanych w Gorzowie Wlkp. jest nieporównywalna z ofertą kulturalną na terenie gmin tzw. pierścienia. Warto jednak podkreślić aktywność samorządów gminnych w zakresie promocji kultury na poziomie lokalnym, w tym w szczególności w zakresie kreowania przestrzeni dla aktywności mieszkańców (w szczególności godzi tu o powszechna dostępność świetlic wiejskich). Jest jednak zjawiskiem naturalnym, że w przeważającej większości przypadków uczestnictwo w kulturze (zarówno bierne – jako widz, słuchacz, itp., jak i czynne – jako uczestnik warsztatów, cykli edukacji kulturalnej, itp.) wiąże się ze skorzystaniem oferty gorzowskich instytucji kulturalnych. Można przyjąć, że samorząd Gorzowa Wlkp. w dużej mierze przejmuje funkcje gmin pierścienia jeśli chodzi o zapewnianie ich mieszkańcom dostępu do produktów kulturowych. Jeśli chodzi o segment kultury wysokiej funkcje te są realizowane w całości. W tym

sensie Gorzów jest niekwestionowanym centrum kultury, natomiast działania samorządów gmin wiejskich mają z jednej strony charakter uzupełniający, z drugiej zaś są nastawione na tworzenie przestrzeni (infrastrukturalnej i kreatywnej) dla zaangażowania mieszkańców, np. w wymiarze wzmacniania lokalnej tożsamości, poczucia wspólnoty i więzi.

W przypadku Gorzowa Wielkopolskiego na szczególną uwagę zasługuje Centrum Edukacji Artystycznej – Filharmonia Gorzowska. Ta stosunkowo młoda instytucja kultury oferuje profesjonalną przestrzeń koncertową, zawodową orkiestrę, współpracę z artystami mistrzowskiej klasy, spójny program artystyczny, działania edukacyjne dla dzieci i młodzieży oraz różnorodność oferty muzycznej.

O atrakcyjności placówek kultury w Gorzowie Wielkopolskim decyduje:

1. Duża liczba instytucji kultury o różnym profilu i ofercie,
2. Aktywnie działające organizacje w dziedzinie kultury,
3. Profesjonalna edukacja kulturowa i artystyczna.

Z drugiej strony mieszkańcy Gorzowa Wielkopolskiego licznie uczestniczą w dużych imprezach plenerowych organizowanych przez gminy ościennie. Są to raczej masowe imprezy rozrywkowe kultury popularnej, które pełnią jednak ważną rolę integracyjną w skali lokalnej oraz promocyjną w skali regionalnej i ogólnopolskiej. Najlepsze przykłady takich wydarzeń to Święto Pieczonego Kurczaka w Deszcznie oraz Lubuskie Święto Chleba.

### 2.3. Analiza efektywności systemu świadczenia usług publicznych w sektorze kultury

Mówiąc o usługach publicznych w dziedzinie kultury świadczonych na obszarze MG-6 należy wziąć pod uwagę, że to Gorzów Wielkopolski jest zdecydowanym liderem w kwestii jakości i atrakcyjności oferty kulturalnej. Posiada wyspecjalizowane jednostki oraz prężnie działające organizacje pozarządowe. Mimo problemów miasta w zakresie jakości technicznej niektórych budynków, to z oferty kulturalnej korzystają mieszkańcy ościennych gmin.

Na obszarach wiejskich wchodzących w skład MG-6 usługi publiczne w dziedzinie kultury nie są zawsze świadczone przez wyspecjalizowane jednostki. Mankamentem jest brak pełnego

zaangażowania mieszkańców. Stosunkowo niska jest aktywność organizacji pozarządowych w zakresie animowania i organizacji działań oraz wydarzeń kulturalnych.

#### Gorzów Wielkopolski

Miasto organizuje około 100 przedsięwzięć kulturalnych w miesiącu. Zainteresowanie zależy od tego, czy impreza jest płatna oraz liczby miejsc na widowni. Organizatorami przedsięwzięć kulturalnych są instytucje kultury i organizacje pozarządowe. Oferta kulturalna Gorzowa Wielkopolskiego jest bardzo różnorodna, przyciąga mieszkańców sąsiednich gmin. Bariery jest duża dysproporcja w jakości obiektów kultury. Dla mieszkańców gmin wiejskich MG-6 oferta kulturalna miasta jest bardzo atrakcyjna.

Bardzo poważną barierą w dostępie do kultury dla mieszkańców Gorzowa Wielkopolskiego są ceny biletów oraz brak czasu. Z kolei barierami dla mieszkańców obszarów wiejskich są: brak środków finansowych oraz konieczność dojazdu do Gorzowa.

#### Gmina Lubiszyn

W Gminie organizowanych jest około 10 przedsięwzięć/imprez kulturalnych rocznie. Szacuje się, że w przedsięwzięciach tych uczestniczy 5% mieszkańców. W animację życia kulturalnego angażują się bardzo aktywnie rady sołeckie.

Oferta kulturalna w pełni dostosowana jest do oczekiwań mieszkańców, choć napotykają oni bariery wynikające z braku chęci do angażowania się oraz braku środków finansowych. Gmina Lubiszyn zamierza również wzorem Deszczna i Bogdańca organizować dużą imprezę plenerową, o roboczej nazwie „Miodobranie”.

#### Gmina Kłodawa

W gminie organizowanych jest około 40 imprez/przedsięwzięć kulturalnych rocznie. Mieszkańcy chętnie w nich uczestniczą. Imprezy organizowane są w głównej mierze przez instytucje publiczne. Głównymi barierami w dostępie do nich jest brak komunikacji publicznej wewnątrz gminy. Z powodu łatwego dojazdu do Gorzowa mieszkańcy bardzo chętnie korzystają z oferty kulturalnej Gorzowa.

#### Gmina Santok

W Gminie organizowanych jest 8 dużych imprez rocznie. Zainteresowanie mieszkańców jest duże, a zwłaszcza wydarzeniami plenerowymi o charakterze festynowym. Niewątpliwym atutem gminy jest doskonała lokalizacja oraz walory przyrodniczo – krajobrazowe. Jest to elementem przyciągającym mieszkańców Gorzowa Wielkopolskiego. Imprezy finansowane są z budżetu gminy. Barrierami w dostępie do kultury jest brak środków finansowych i kłopoty z dojazdem.

#### Gmina Bogdaniec

W gminie organizowanych jest 60 imprez kulturalnych rocznie, spośród których 5 ma charakter większych przedsięwzięć plenerowych. Lubuskie Święto Chleba przyciąga bardzo dużo mieszkańców MG-6 i jest najlepiej rozpoznawalnym przedsięwzięciem kulturalnym organizowanym na terenie gminy.

Większość działań kulturalnych podejmowanych jest przez gminę, szkoły oraz organizacje pozarządowe. Barierą w dostępie do kultury jest brak środków finansowych oraz środków finansowych.

#### Gmina Deszczno

Marką kulturalną gminy są dwie duże imprezy plenerowe. Przedsięwzięcia te przyciągają wielu mieszkańców MG-6, a zwłaszcza Gorzowa Wielkopolskiego. Średnio w gminie organizowane jest jedno przedsięwzięcie kulturalne miesięcznie. Gmina również oferuje mieszkańcom darmowy dojazd gminnymi autokarami na imprezy kulturalne organizowane w innych gminach MG-6. Barierą w dostępie do kultury jest przede wszystkim dojazd do obiektów kultury komunikacją publiczną.

Ekspertsi reprezentujący samorządy MG-6 wskazują, że współpraca samorządu z instytucjami kultury jest bardzo dobra. Przekłada się to na znaczną liczbę projektów z dziedziny kultury. W gminie Kłodawa i Bogdaniec najlepiej układa się współpraca z organizacjami pozarządowymi w organizacji przedsięwzięć kulturalnych.

Tabela 9. Ekspercka analiza oferty kulturalnej gmin MG-6

|                                                                                   | Gorzów<br>Wlkp. | Lubiszyn | Kłodawa | Santok | Bogdaniec | Deszczno |
|-----------------------------------------------------------------------------------|-----------------|----------|---------|--------|-----------|----------|
| <i>skala ocen: 1. bardzo źle; 2. źle; 3. średnio; 4. dobrze; 5. bardzo dobrze</i> |                 |          |         |        |           |          |
| ogólnie – jakość oferty kulturalnej miasta/gminy                                  | 5               | 2        | 4       | 3      | 5         | 4        |
| liczbę instytucji kultury działających na terenie miasta/gminy                    | 2               | 2        | 5       | 4      | 5         | 4        |
| stan techniczny obiektów instytucji kultury                                       | 1               | 3        | 4       | 3      | 4         | 5        |
| zainteresowanie mieszkańców ofertą kulturalną miasta/gminy                        | 3               | 2        | 4       | 3      | 4         | 4        |
| promocję produktów kultury oferowanych przez miasto/gminę                         | 3               | 3        | 4       | 4      | 4         | 5        |
| dopasowanie oferty kultury do potrzeb mieszkańców                                 | 3               | 3        | 4       | 3      | 4         | 4        |
| współpracę administracji miasta/gminy z instytucjami kultury                      | 4               | 3        | 5       | 4      | 5         | 5        |
| liczbę projektów / imprez kulturalnych na terenie miasta/gminy                    | 4               | 3        | 5       | 3      | 5         | 4        |
| współpracę samorządu z organizacjami pozarządowymi w zakresie kultury             | 4               | 3        | 5       | 3      | 5         | 4        |
| wielkość środków, jakie samorząd przeznacza na kulturę                            | 3               | 2        | 4       | 3      | 4         | 4        |



|                                                                     |   |   |   |   |   |   |
|---------------------------------------------------------------------|---|---|---|---|---|---|
| celowość kierunków wydatkowania tych środków                        | 4 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 |
| fachowość kadr instytucji i organizacji zajmujących się kulturą     | 3 | 2 | 4 | 4 | 5 | 5 |
| wiedzę animatorów kultury na temat potrzeb kulturalnych mieszkańców | 3 | 1 | 4 | 4 | 5 | 4 |
| współpracę gmin MG-6 w organizacji przedsięwzięć kulturalnych       | 2 | 2 | 3 | 3 | 3 | 3 |
| poziom życia kulturalnego miasta/gminy                              | 3 | 3 | 4 | 3 | 5 | 4 |

Źródło: Na podstawie IDI z ekspertami w dniach 22-26.04.2013 r.

Związek Celowy Gmin MG-6 jest bardzo dobrze rozpoznawalny wśród pracowników samorządowych gmin wchodzących w jego skład. Z przeprowadzonych wywiadów z ekspertami w dziedzinie kultury wynika, że możliwa jest współpraca w dziedzinie kultury w ramach związku. Mimo że oferta kulturalna kierowana jest stricte do mieszkańców danej gminy, to jedną z możliwych form współpracy jest przygotowanie wspólnej oferty kulturalnej.

Najistotniejszym elementem, który można realizować wspólnie w oparciu o struktury związku celowego jest ogólnie pojęte podnoszenie umiejętności i kompetencji kadr kultury (wspólne szkolenia i programy edukacyjne, wymiana artystów).

Na uwagę zasługuje fakt, że wiele postulatów artykułowanych przez uczestników badania ankietowego dotyczyło możliwości wspólnej realizacji projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej.

**Tabela 10** Możliwości i bariery we współpracy w dziedzinie kultury wszystkich gmin MG-6

|                                                                 |                                                                 |
|-----------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|
| Możliwości współpracy w dziedzinie kultury wszystkich gmin MG-6 | Bariery we współpracy w dziedzinie kultury wszystkich gmin MG-6 |
|-----------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"><li>– Wspólna organizacja imprez kulturalnych</li><li>– Wspólne przygotowanie oferty kulturalnej</li><li>– Wspólne pozyskiwanie środków z Unii Europejskiej na działania kulturalne</li><li>– Działalność edukacyjna (szkolenia)</li><li>– Korzystanie z oferty miasta Gorzów</li><li>– Wymiana artystów, twórców kultury,</li><li>– Wspólne spotkania</li><li>– Wspólne szkolenia</li><li>– Pozyskiwanie środków zewnętrznych na działania kulturalne</li><li>– Wymiana doświadczeń</li><li>– Inicjowanie i realizowanie wspólnych działań kulturalnych</li><li>– Prezentacja ofert kulturalnych</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>– Brak częstych połączeń komunikacyjnych w ramach MG-6</li><li>– Brak zainteresowania</li><li>– Brak środków finansowych</li><li>– Brak możliwości określenia formy prawo – organizacyjnej (rozbieżności form organizacyjnych instytucji kultury)</li><li>– Brak organizacyjnych i prawnych możliwości wspólnego zarządzania kulturą (np. w zakresie rozliczenia imprezy kulturalnej)</li><li>– Brak jednolitej dla całego MG-6 grupy odbiorców</li><li>– Niechęć władz i mieszkańców</li><li>– Brak możliwości wyboru optymalnej struktury wspólnego zarządzania kulturą</li><li>– Brak chęci, woli współpracy</li><li>– Brak czasu na zaangażowanie się pracowników samorządowych we wspólne działania</li><li>– Postrzeganie przez członków MG-6 kultury jako zadania stricte lokalnego, skierowanego jedynie do „swoich mieszkańców”</li></ul> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

Źródło: Na podstawie IDI z ekspertami w dniach 22-26.04.2013 r.

Do korzyści jakie mogą uzyskać członkowie Związku Gmin MG-6 wynikające z integracji zarządzania w dziedzinie kultury w obrębie MG-6 należy:

- możliwość organizacji większej liczby imprez kulturalnych,
- możliwość przyciągnięcia większej liczby widzów/uczestników imprez kulturalnych,
- dostęp do doświadczeń innych gmin,
- większa możliwość promocji kultury.

Najistotniejszym warunkiem do podniesienia poziomu życia kulturalnego na obszarze MG-6, a szczególnie w Bogdańcu i Deszcznie są inwestycje w infrastrukturę kultury. Zaskakujące jest to, że w opinii ekspertów z dziedziny kultury warunkiem do podniesienia poziomu życia kulturalnego nie jest stałe zwiększenie liczby imprez i przedsięwzięć kulturalnych oraz lepsza współpraca różnych instytucji kultury. Może to potwierdzać fakt, że zdecydowana większość przedsięwzięć kulturalnych ma znaczenie stricto lokalne.

Tabela 11 Warunki podniesienia poziomu życia kulturalnego członków MG-6

|                                                                                                            | Gorzów<br>Wlkp. | Lubiszyn | Kłodawa | Santok | Bogdaniec | Deszczno |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|----------|---------|--------|-----------|----------|
| <i>1. bardzo duże znaczenie; 2. duże znaczenie; 3 średnio ważne; 4 małe znaczenie; 5. nie ma znaczenia</i> |                 |          |         |        |           |          |
| Organizacja większej liczby imprez kulturalnych                                                            | 4               | 3        | 4       | 4      | 2         | 2        |
| Lepsza współpraca różnych instytucji kultury                                                               | 3               | 3        | 4       | 4      | 1         | 3        |
| Promocja lokalnych artystów w całej Polsce i w Europie                                                     | 3               | 4        | 2       | 4      | 2         | 3        |
| Większa promocja imprez kulturalnych odbywających się na terenie miasta/gminy                              | 2               | 2        | 1       | 3      | 1         | 2        |
| Unowocześnienie istniejącej infrastruktury ośrodków rekreacji i wypoczynku                                 | 3               | 3        | 2       | 2      | 2         | 1        |
| Większa promocja kultury w szkołach na terenie miasta/gminy                                                | 2               | 2        | 3       | 2      | 2         | 2        |
| Wspólna dla MG-6 strategia rozwoju kultury                                                                 | 3               | 2        | 4       | 2      | 1         | 4        |
| Zwiększenie udziału mieszkańców w wydarzeniach kulturalnych                                                | 2               | 2        | 3       | 2      | 1         | 1        |
| Budowa nowoczesnych, na światowym poziomie obiektów kultury                                                | 2               | 2        | 2       | 2      | 1         | 2        |
| Zwiększenie liczby imprez kulturalnych i rozrywkowych finansowanych z budżetu miasta/gminy                 | 3               | 1        | 4       | 2      | 2         | 2        |
| Rozpoczęcie budowy dużej, nowoczesnej i wielofunkcyjnej Strefy Kultury                                     | 2               | 2        | 3       | 2      | 2         | 1        |
| Wzmocnienie promocji MG-6 jako ośrodka kultury                                                             | 3               | 2        | 4       | 3      | 1         | 2        |

Źródło: Na podstawie IDI z ekspertami w dniach 22-26.04.2013 r.

Produkt kulturowy

Eksperci w dziedzinie kultury na obszarze MG-6 wskazali, że najważniejszym, kluczowym, unikatowym, wyróżniającym produktem kulturowym, który może mieć charakter wydarzenia integrującego obszar funkcjonalny ZCG, jest Święto Pieczonego Kurczaka w Deszcznie.

Rysunek 8 Proponowane wspólne dla MG-6 produkty kulturowe

|                                           |                                        |
|-------------------------------------------|----------------------------------------|
| Produkty<br>kulturowe na<br>obszarze MG-6 | Święto Pieczonego Kurczaka w Deszcznie |
|                                           | Festiwal Romane Dyvesa w Gorzowie      |
|                                           | Wielokulturowość Gorzowa               |
|                                           | Spotkania z Muzyką Dawną               |
|                                           | Nocny Szlak Kulturalny w Gorzowie      |
|                                           | Lubuskie Święto Chleba w Bogdańcu      |
|                                           | Gród Santocki w Santoku                |
|                                           | Dni Gorzowa                            |

Źródło: Na podstawie IDI z ekspertami w dniach 22-26.04.2013 r.

## 2.4. Aktywność organizacji pozarządowych w sektorze kultury

Z miastem Gorzów Wielkopolski na stałe współpracuje około 40 organizacji pozarządowych. Pozyskują one dotacje celowe z budżetu na realizację wielu przedsięwzięć kulturalnych. W zdecydowanej większości są to organizacje społeczne, nie prowadzące działalności gospodarczej. Zasadniczo miasto dobrze ocenia współpracę z NGO, jednak większość organizacji nie posiada profesjonalnego zaplecza technicznego oraz wykształconych i doświadczonych animatorów kultury.

Jeżeli chodzi o gminy wiejskie MG-6, to współpraca z NGO nie jest już tak intensywna. Generalnie poza nielicznymi wyjątkami (Uniwersytet III Wieku w Bogdańcu, Stowarzyszenie Przyjaciół Gminy Deszczno, Klub Edukacja, Fundacja Ochrony Przyrody i Dóbr Ziemi Santockiej)

brakuje profesjonalnych organizacji, którym można by powierzyć lub zlecić realizację zadań publicznych w dziedzinie kultury. Na uwagę zasługują organizacje pozarządowe w gminie Lubiszyn, które prowadzą placówki edukacyjne, świadcząc profesjonalne usługi publiczne w dziedzinie edukacji.

Z tego względu wspólne działania w ramach Związku MG-6 w zakresie współpracy z organizacjami pozarządowymi są postulatem wysuwany z zdecydowanej większości przez gminy wiejskie należące do Związku MG-6.

## **2.5. Dostępność informacji o kulturze**

Samorządy zrzeszone w Związku Gmin MG-6 prowadzą szerokie działania informacyjne dotyczące oferowanych usług publicznych w dziedzinie kultury. Najważniejszym narzędziem promocji jest gminny/miejski portal internetowy oraz samorządowe gazety lokalne, na których zawsze pojawiają się informacje o ważniejszych przedsięwzięciach kulturalnych. Dużą rolę odgrywają portale społecznościowe (np. facebook, twitter na których instytucje kultury bądź konkretne imprezy tworzą swoje profile). Powszechne są plakaty, ulotki, banery.

Z punktu widzenia całego obszaru MG-6 najważniejszym narzędziem informacji kulturalnej jest miesięcznik SPAM (Solidna Porcja Aktywności Miejskiej). Wydawany jest w wersji papierowej i elektronicznej (publikowany na stronach miasta Gorzowa). Elementem wyróżniającym SPAM jest jego „ponadgorzowski” charakter. Odbiorca znajdzie tam informacje o ofercie kulturalnej nadesłane z gmin ościennych oraz oczywiście pełną ofertę placówek kultury Gorzowa Wielkopolskiego.

Miasto Gorzów zamieszcza informacje o wydarzeniach kulturalnych w bezpłatnej gazecie lokalnej pt. Gorzowski Miesięcznik Samorządowy. Ponadto korzysta z usług Telewizji Polskiej S.A (oddział regionalny w Gorzowie), Radia Gorzów, Radia Plus Eska oraz Gazety Lubuskiej. Miasto posiada również własne powierzchnie reklamowe, na których pojawiają się informacje o ofercie kulturalnej. Bardzo często wydawane są ulotki, plakaty które umieszczane są na słupach lub w środkach komunikacji miejskiej. Jednocześnie Gorzowskie placówki kultury kierują swoją ofertę bezpośrednio do szkół, by zachęcić uczniów do uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych.

Na szczególną uwagę zasługuje portal internetowy Gorzowski Internetowy Portal Kulturalny (<http://giik.pl/>) prowadzony przez Grodzki Dom Kultury w Gorzowie Wielkopolskim. Portal został utworzony w ramach Kontraktu dla województwa lubuskiego na rok 2004 i zamieszcza szczegółowe informacje o ofercie kulturalnej w Gorzowie Wielkopolskim.

W Deszcznie bardzo dobrze sprawdza się rozwiązanie polegające na nawiązywaniu partnerstw medialnych (patronatów medialnych) zwłaszcza przy organizacji dwóch dużych imprez kulturalnych (Święto Pieczonego Kurczaka oraz Złot Pojazdów Ciężarowych). W Bogdańcu sprawdzoną formą informowania o przedsięwzięciach i imprezach kulturalnych są plakaty wieszane w lokalnych sklepach. Tak przekazana informacja trafia głównie do osób starszych, często nie posiadających dostępu do internetu.

W powszechnej opinii ekspertów z zakresu kultury, działania z zakresu jej promocji są niewystarczające i wymagają jeszcze większej intensywności. Mieszkańcy Gorzowa Wielkopolskiego posiadają jedynie częściową informację o przedsięwzięciach kulturalnych podejmowanych w gminach pierścienia miasta. Często pokutuje brak wiedzy z zakresu funkcjonowania instrumentów promocji oraz marketingu w kulturze. Potrzeba podejmowania wspólnych działań w zakresie promocji kultury leży w interesie mieszkańców wszystkich gmin wchodzących w skład Związku MG-6.



## Spis tabel

|                                                                                            |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Tabela 1 Uczestnicy imprez kulturalnych i kół zainteresowań .....                          | 11 |
| Tabela 2 Placówki kulturalne w mieście Gorzów Wielkopolski .....                           | 12 |
| Tabela 3 Instytucje kultury w Gminie Lubiszyn .....                                        | 16 |
| Tabela 4 Placówki kulturalne w gminie Kłodawa .....                                        | 17 |
| Tabela 5 Placówki kulturalne w gminie Santok .....                                         | 19 |
| Tabela 6 Placówki kulturalne w gminie Bogdaniec .....                                      | 20 |
| Tabela 7 Placówki kulturalne w gminie Bogdaniec .....                                      | 21 |
| Tabela 8 Ocena jakości kadr kultury na obszarze MG-6 .....                                 | 26 |
| Tabela 9. Ekspertcka analiza oferty kulturalnej gmin MG-6 .....                            | 32 |
| Tabela 10 Możliwości i bariery we współpracy w dziedzinie kultury wszystkich gmin MG-6 ... | 33 |
| Tabela 11 Warunki podniesienia poziomu życia kulturalnego członków MG-6 .....              | 35 |



## Spis rysunków

|                                                                                            |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Rysunek 1 Cele, zadania i bariery rozwoju oferty kulturalnej Gorzowa Wielkopolskiego ..... | 15 |
| Rysunek 2 Cele, zadania i bariery w rozwoju oferty kulturalnej Gminy Lubiszyn .....        | 17 |
| Rysunek 3 Cele, zadanie i bariery w rozwoju oferty kulturalnej Gminy Kłodawa .....         | 18 |
| Rysunek 4 Cele, zadania, bariery w rozwoju oferty kulturalnej Gminy Santok.....            | 20 |
| Rysunek 5 Cele, zadania, bariery w rozwoju oferty kulturalnej Gminy Santok.....            | 21 |
| Rysunek 6 Cele, zadania, bariery w rozwoju oferty kulturalnej Gminy Deszczno .....         | 23 |
| Rysunek 7 Wydatki budżetów samorządowych na kulturę w przeliczeniu na mieszkańca .....     | 26 |
| Rysunek 8 Proponowane wspólne dla MG-6 produkty kulturowe .....                            | 36 |